

ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร อัตราการอดตายยังต่ำมาก สมมุติฐานหลักคือการกัดกินกันเอง self-cannibalism เนื่องจากปูมีก้ามที่แหลมคมตั้งแต่เป็นลูกปูระยะวัยรุ่น ถึงทุกวันนี้ก็ยังไม่ได้หยุดค้นหาคำตอบเลย เพราะว่ามี

ชาวประมงพื้นบ้านจะล่องจวนจมนู๊ตึงไว้ นาน 2 - 4 วัน ตามสภาพคลื่นลม ชาวประมงเก็บจวนนูกลับเข้ามาปลดปูบนฝั่ง เนื่องด้วยเรือเล็กคลื่นลมแรงไม่สามารถทำงานในทะเลได้ แม่ปูไข่นอกกระดองที่ติดมาด้วยจึงเสียหาย

ปัจจัยเร่ง คือ ทรัพยากรปูม้าในอ่าวไทยลดลงจนถึงขั้นวิกฤติ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหาร ชาวประมง และเกษตรกรเรียกร้องให้กรมประมงเร่งพัฒนาเทคนิคการเพาะเลี้ยงปูม้าอย่างจริงจังให้ได้ผลในทางปฏิบัติในเร็ววัน วารินทร์ และคณะ (๒๕๔๗) ศึกษาการอนุบาล ลูกปูม้าจาก ไข่ที่ติด ตับปิ้ง ที่หักมาจากแม่ปูก่อนส่งโรงงานอาหารกระป๋อง กอบศักดิ์ และคณะ (๒๕๕๗) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง การอนุบาลลูกปูม้าโดยเสริม *Schizochytrium limacinum* มนทกานต์ และคณะ (๒๕๕๗) ศึกษาผลของ vitamin C ต่อการเจริญเติบโต อัตราการอดตาย และการลอกคราบของปูม้า และมีนักวิชาการประมงอีกหลายท่านการศึกษาปัจจัยประกอบ อีกหลายประเด็น เพื่อให้ลูกปูมีอัตราการอดตายสูงขึ้น ความรู้และประสบการณ์ถูกส่งต่อกันมา จากรุ่นสู่รุ่น ทำการค้นคว้า ทดลองต่อเนื่องกันมา แต่ผลการศึกษาในเชิงพาณิชย์ยังไม่สมบูรณ์ ราคาปูม้าเมื่อสมัย ๑๐ ปีที่แล้ว กิโลกรัมละไม่กี่บาท แต่ปัจจุบันราคาใน ท้องตลาดสูงถึง ๓๐๐-๔๕๐ บาท/กิโลกรัม แถมยังหาซื้อยากมากในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวอีกต่างหากด้วย

เพื่อไปให้ถึงจุดหมายการเพาะเลี้ยงปูม้าเชิงพาณิชย์ เราต้องยึดหลักการต่อยอดทางความคิด ความรู้หาได้จากงานวิจัยของปรมาจารย์เก่าๆ รวมทั้งการไปศึกษาดูงานตามสถานที่ต่างๆ ทั้งในกองวิจัยฯ ชายฝั่ง กองวิจัยฯ น้ำจืด วิธีจับสัตว์น้ำของชาวประมง และฟาร์มเกษตรกรเพื่อนร่วมอาชีพก็มีประโยชน์มาก ตามที่ อาจารย์สอน ไว้ให้ยึดสามสิ่งหลักที่เป็น หัวใจของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คือ น้ำ ต้อง ดี อาหารถูกต้อง บรรยากาศสภาพแวดล้อมดีเหมาะสม กับสัตว์น้ำชนิดนั้น นำเอามาเป็นพื้นฐาน อาจารย์ ไม่จำกัดแนวความคิด ให้สลัด กรอบความคิดเดิม สังเกต หากจุดต่างพร้อมชี้แนะแนวทาง แนวคิด ทศนคติ เทคนิค และนำเอาประสบการณ์ของตัวเองมาถ่ายทอดให้ความรู้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องเสียค่าหน่วยกิจ เมื่อใดที่ท่านไปดูงานต่างประเทศทุกครั้งก็นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้ตลอด และยังให้โอกาสพาไปหาประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศ (ในฐานะลูกหาบ) เป็นการให้โอกาสที่มีคุณค่ามาก ได้ทำ ได้เห็น ในสิ่งใหม่ๆ เป็นการเปิดมุมมองใหม่ๆ และท่านยังเป็นแบบอย่างที่น่าเคารพ ขอ

ปูม้าอีกสายพันธุ์หนึ่งที่บริษัทอาหารทะเลสัญชาติอเมริกันนำมาเสนอขายในงาน Busan Seafood Expo 2011

การระดมในโอกาสนี้ (ไหว้ครูก่อนเดี่ยวทองฮึด ๕๕๕) เมื่อมีอาจารย์งานนี้เลยต้องมีการ ประลองยุทธ์ทดสอบฝีมือกันบ้าง เพื่อวันข้างหน้าจะได้มีความชำนาญเชี่ยวชาญมากกว่านี้ ต้องพยายามเพาะพันธุ์ปูม้าให้ได้เหมือนสัตว์น้ำตัวอื่นๆ ที่นักเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหลายท่าน ทำสำเร็จมาแล้ว แบบคิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อไทยทุกคน (ขออนุญาตยิ้มนะครับ) ลองผิดลองถูก ทดลองมันทุกอย่างที่อยากลอง เอาให้มันรู้ตัวรู้แคงกันไป สู้ยิบตา เป็นประเภทสุนัขพันธุ์กรมลือค หมายความว่า ต้องกัดไม่ปล่อยตามแบบฉบับของนักเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่จะหยุดนิ่งทางความคิดและ หยุดหาความรู้ไม่ได้ วลีเด็ดซึ่งอาจารย์พูดให้ฟังบ่อยๆ **ถ้ามันง่ายเขาก็ทำเสร็จหมดแล้วไม่เหลือถึงมือเราหรอก** ใช้เป็นประโยคปลอบประโลมใจ ให้กำลังใจตัวเอง เพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ หาแนวทางแก้ปัญหาต่อไป

ปูม้าเป็นสัตว์น้ำที่สามารถเพาะอนุบาลได้ในโรงเพาะฟัก แต่การผลิตในเชิงปริมาณและคุณภาพยัง ทำไม่ได้ ส่วนวิธีเพาะและอนุบาลแบบผสมผสานนั้น สามารถผลิตลูกปูในเชิงปริมาณได้ระดับหนึ่ง ประสบการณ์รูปแบบนี้ ได้มา ตอนไปช่วยราชการที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสมุทรสงครามเป็นระยะเวลา ๑ ปี ชื่อเสียงทางด้าน การอนุบาลลูก ปูม้าของศูนย์วิจัยฯ สมุทรสงครามนั้น ขอบอกว่าไม่ธรรมดา ที่นั่นเขาใช้วิธีการ อนุบาลปูม้าในระยะแรกฟักไปจนถึงระยะชูเอี้ยง ๒-๓ แล้วนำไปปล่อยในบ่อดิน อนุบาลต่อไปอีก ๒๐-๓๐ วัน จึงจับขึ้นมา เพื่อจำหน่ายหรือเพื่อปล่อยกลับคืนสู่ธรรมชาติ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลา ช่วยราชการกลับมาต้นสังกัดที่สมุทรสาคร (๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘) ก็พาประสบการณ์กลับมาด้วยบวกกับความรู้ เดิมและ แนวความคิด ที่ยังค้างคาใจอยู่ งานที่ได้รับมอบหมายจากท่านผู้อำนวยการ คือ ให้เก็บงานเก่าที่ยังค้างอยู่ให้เรียบร้อยซึ่งมีอยู่หลายรายการ ต้องจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังหรือเลือกจากที่อยากทำ ด้วยข้อมูลต่างๆ ที่มีจึงเลือกงานวิจัยเกี่ยวกับปูม้าอันดับแรก เหตุผล ที่ว่าอยากทำลูกปูม้าในเชิงปริมาณจากโรงเพาะฟักให้สำเร็จเหมือนปลาและกุ้ง ทั่วไป ลองหาคำตอบด้วยตัวเองตามประสาเจ้าพนักงานประมงทำงานเพื่อต้องการหาคำตอบ ทุกคำตอบมาจากปัญหา ดังคำคมความคิดที่อาจารย์พร้าสอน หาคำตอบให้เจอ “ตายเพราะอะไร รอดเพราะอะไร”

ลูกปูม้าที่อนุบาลได้จากบ่อดินของศูนย์วิจัยฯ สมุทรสงคราม

ต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ ถึงเวลาเตรียมความพร้อมได้เริ่มนับ ๑ เสียที เริ่มวางแผนการตลาดจัดทีมงาน หาสถานที่ ส่งแม่ปูม้าไข่นอกกระดองจากเพื่อนฝูงคนที่เคยใช้บริการ แต่ รัฐบาล คสช. ท่านเข้มงวดกวดขันเรื่องทำการประมงอย่างจริงจัง ตามพระราชกำหนดใหม่ แม่ปูไข่นอกกระดองหากติดอวนติดลอบ ต้องปล่อยกลับคืนสู่ธรรมชาติเพื่อจะได้ปล่อยลูกออกหลานต่อไป หากนำกลับเข้าฝั่งค่าปรับจะแพงลิบลิ่ว (หากมอง

ระยะยาวก็เป็นผลดีกับลูกหลานของเราในวันข้างหน้าจะได้มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์) งานนี้เลยต้องหาปูม้าไข่ นอกกระดองจากวัง ท่านอ่านไม่ผิดหรอกครับ ปูจากวังจริงๆ “วัง” ตามที่ชาวบ้านพื้นถิ่นสมุทรสาครเรียกกัน คือ นาุ้งหรือบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำธรรมชาติ ถ้าหากเลือกได้ก็จะไม่ใช่แม่ปูจากวัง (เขาวากันว่า) ไข่ไม่สมบูรณ์สู้ปูแม่ ไข่จากทะเลไม่ได้

ปลายเดือนพฤศจิกายนอากาศแปรปรวนจากความกดอากาศสูงที่หนาวเย็นจากภาคเหนือ แต่น้องๆ

ในที่ทีมงาน ก็มีความอยากทำอยากลอง จัดถังทดลองขนาด ๓๐๐ ลิตร ๙ ถัง วางลงไปใส่ในบ่อขนาด ๒๕ ตันชะเลย เพื่อให้อยู่ใน เงื่อนไขสิ่งแวดล้อมเดียวกันตามหลักสถิติ CRD ปริมาณน้ำถังละ ๒๗๐ ลิตร ตัดสินใจใส่ ลูกปูระยะแรกพัก ๒๕,๐๐๐ตัว/ถัง ความหนาแน่นเฉลี่ย ๙๒ ตัว/ลิตร (แน่นไปรีเปล่า) โรติเฟอร์มีบ้างไม่มี บ้างก็ไม่ใช่ปัญหา (คิดบวกไว้) ในธรรมชาติก็ไม่มีใครสรรคหาให้ มันกินและมันคงไม่กินเพียงโรติเฟอร์อย่าง เดียว แพลงก็ตอนไม่มี ก็ไม่เป็นไร เท่าที่เขียนมานี้มีอะไรพร้อมบ้าง ตอบได้เลยว่า คนส่ง พร้อมคนทำพร้อมแค่นี้ก็พอแล้ว กายพร้อม ใจพร้อม เราทำได้

ทีมงานหนุ่มไฟแรง

การอนุบาลลูกปู ต้องเลี้ยงปูในแบบฉบับปู อย่าเลี้ยงปูแบบปลา อย่าเลี้ยงปูแบบกุ้ง อย่าเลี้ยงปูแบบหอย ต้องเลี้ยงปูในแบบปูให้ได้ แล้ว

ที่นี้การ เลี้ยงปูในแบบปูเขาทำกัน

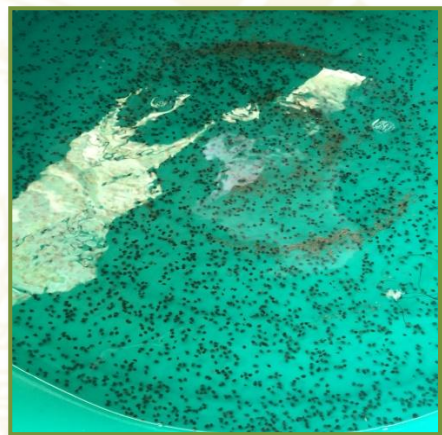
อย่างไร โจทย์นี้แหละปัญหาใหญ่ แต่สำหรับเจ้าพนักงานประมงอย่างเรา มันคือความท้าทายต่างหาก สิ่งที่ยาก นี้แหละต้องตั้งใจจริง ทำจริง และรับผิดชอบ ด้วยปูม้าเป็นสัตว์ที่ หากินเวลากลางคืนและลอกคราบในเวลากลางคืน ก็ต้องเฝ้าสังเกตในเวลากลางคืน กำหนดสมมุติฐานแนวทางเรื่องปัจจัยที่ คาดว่ามีจะผลต่ออัตราการรอดของลูกปู วัดคุณภาพน้ำ เช็คน ปริมาณอาหารอย่าให้ขาด เนื่องด้วยการลอกคราบแต่ละครั้งปู ต้องใช้พลังงานอย่างมาก ทุกอย่างจะต้องสอดคล้องกันอย่าง สมบูรณ์ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ งานนี้กว่าจะได้ กลับได้นอน กันก็ตี ๑ ตี ๒ ทุกคืน แทบทุกคน เพื่อสังเกตและเฝ้าดู เหนื่อย ไหม อดทนได้ไหม ยุ่งกัดไหม ง่วงไหม คำตอบเดียวกันตอบเลยว่า ไข่ บอกร้อง ในทีมงาน ทุกคน ว่าเหนื่อย ก็ต้องทำ ให้จบ เข้าก็ ทำงานตามปกติเหมือนกับทุกคน น้องๆ ทุกคนก็ตั้งใจทำกันอย่าง

ความหนาแน่นของลูกปูม้าที่อนุบาลได้ในระยะ Megalopa

เต็มที่ ผลที่ได้จากการอนุบาลปูม้าในครั้งนี้ สุ่มนับจำนวนลูกปูม้าระยะ Megalopa รวมทั้งหมด ๙ ถัง ได้ ๒๐๐,๐๐๐ ตัว เฉลี่ย ๘๒.๓ ตัว/ลิตร หลังจากนั้นเมื่อปูเข้าระยะ crab สุ่มนับปูทั้งหมด ๙ ถังได้ ๑๑๐,๕๐๐ ตัว เมื่อคิดปริมาตรน้ำ ๒๗๐ ลิตร/ถัง น้ำ ๙ ถัง มีปริมาตรทั้งหมด ๒,๔๓๐ ลิตร เฉลี่ยแล้วได้ลูกปูระยะ crab ๔๕.๔ ตัว/ลิตร อัตราการตาย ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ใช้ระยะเวลาทั้งหมด ๑๖ วัน นำลูกปูที่ได้ปล่อยลงสู่อบอดินต่อไป

การทดลองครั้งนี้เป็นแค่ยกแรกเริ่มต้นเท่านั้น ยังไม่รู้ว่า
จะก้าวต่อไปข้างหน้าแล้วเป็นอย่างไร อาจเป็นเพียงเรื่องราวที่ทำ
ได้แบบพลุกๆ เพียงครั้งเดียวเท่านั้น แล้วทำไม่ได้อีกเลยก็เป็นไปได้
เลยไม่กล้าบอกเล่าวิธีการหรือสูตรสำเร็จออกไป เพียงจะอายุเขา
หรือบรรดาเซียนตัวจริงอาจจะบอกว่าได้แค่นี้ยังล้าหลังมาก เขาได้
เยอะแยะมากมายเขายังไม่เอามากุเลย แค่นี้มันนิดเดียวเอง
ระหว่างพักยกเลยเขียนบทความเล่าสู่กันฟังแบบบ้านๆ แบ่งปัน
วิธีการทำงาน บอกเล่าเก้าสิบแล้วแต่จะเรียกกัน อย่างน้อยวิธีคิด
และวิธีการก็ได้ถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังนำไปต่อยอดต่อไป เพื่อใคร
สนใจหรือกำลังทำงานกับปูม้าเหมือนกันจะได้ไม่เหงา ได้
แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ผู้เขียนเองก็ยินดีรับคำชี้แนะจากทุกท่าน
แบบไม่จำกัดวุฒิการศึกษา เอาแบบที่ทำจริงๆ นะ ไม่ใช่ฟังเขาเล่า
ต่อมา ขอแบบประเภททำให้ดูให้เห็นกับตา เพราะลำพังแค่ฟัง
อย่างเดียวคิดไม่ออก ทีมงานสมุทรสาครจะอนุบาลลูกปูม้าอีกครั้ง
หลังจากผ่านพ้นฤดูหนาว ดังนั้น บทความเรื่องปูม้าคงจะต้องมี
ตอนต่อไปอีกเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ท่านผู้สนใจ
ซึ่งคงจะได้ใส่รายละเอียดและวิธีการให้มันชัดเจนยิ่งขึ้น ตอนนี้ขอ
เวลาเก็บรายละเอียดเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากครั้ง
ที่ผ่านมา รอเวลาตกผลึกทางความคิดอีกนิด เมื่อใดที่การทำฟาร์มปูม้าถึงจุดคุ้มทุน เมื่อนั้นก็ถึงเวลาหาสตางค์
ใส่กระเป๋ากันนะครับ

ความหนาแน่นของลูกปูม้าที่อนุบาลได้
ในระยะ Crab

เรื่อง วรต สุขสวัสดิ์ (๑๒ มกราคม ๒๕๕๘)

คณะทำงานและภาพประกอบ เบญจมาศ บุญอบรม ดำรงค์ศักดิ์ มาลีพันธ์ และธนพงษ์ ตะสมทร
ที่ปรึกษา สุทธิชัย ฤทธิธรรม